

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

Кафедра майстерності актора

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з навчальної роботи

“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи вокального виконавства»
(шифр і назва навчальної дисципліни)

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань – 02 Культура і мистецтво
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність – 026 «Сценічне мистецтво»
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма: Акторське мистецтво драматичного театру та кіно _
(назва спеціалізації)

факультет Театрального мистецтва
(назва факультету)

Харків, ХДАК, 2020 рік

Робоча програма «Основи вокального виконавства»

(назва навчальної дисципліни)

для студентів за напрямом підготовки 02 Культура і мистецтво, спеціальністю 026 Сценічне мистецтво.

„___” _____, 2020_ року – 22 с.

Розробники:

О. В. Єрошенко, доцент кафедри майстерності актора, канд. мистецтвознавства, доцент

Г. М. Бреславець, старший викладач кафедри майстерності актора, канд. мистецтвознавства

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри майстерності актора

Протокол від. “___” _____ 2020 року № ___

Завідувач кафедри (циклової, предметної комісії) майстерності актора

_____ (Кікоть А. А.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“___” _____ 2020 року

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за напрямом підготовки
(спеціальністю) 026 Сценічне мистецтво _____
(шифр, назва)

Протокол від. “___” _____ 2020 року № ___

“___” _____ 2020 року Голова _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

© Харківська державна академія культури, 2020 рік

© Єрошенко О. В., 2020 рік

© Бреславець Г. М., 2020 рік

**1. Опис навчальної дисципліни
«Основи вокального виконавства»**

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 13,5	Галузь знань 02 Культура і мистецтво (шифр і назва)	Дисципліна професійної та практичної підготовки	
	Напрямок підготовки 026 Сценічне мистецтво (шифр і назва)		
Тематичних розділів	Спеціальність (професійне спрямування): 026 Сценічне мистецтво	Рік підготовки:	
Тем		1–3-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 405		1–6-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: індивідуальних занять з викладачем – 1; практичних – 1; самостійної роботи студента – 2.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		-	-
		Практичні	
		69 год.	
		Індивідуальні	
		66 год.	
		Самостійна робота	
		270 год.	
Індивідуальні завдання			
Вид контролю			
іспит – 4, 6 семестри; залік – 1, 2, 3, 5 сем.			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
для денної форми навчання – 135 год. / 270 год. (0, 5),

2. Заплановані результати навчання

Під час вивчення навчальної дисципліни «Основи вокального виконавства» студенти отримують уявлення про вокальне мистецтво, його жанрові та стильові ознаки, та знайомляться з музично-сценічним виконавством і практичними засадами сольного співу. У межах реалізації компетентнісного підходу до підготовки фахівців навчальна дисципліна має забезпечити формування у студентів вмінь та здатностей, пов'язаних із розумінням специфіки вокального та музично-драматичного виконавства в царині драматичного театру та кіно. Компетентності та програмні результати навчання, для формування яких використовується ця навчальна дисципліна, відповідають освітній програмі «Акторське мистецтво драматичного театру та кіно».

Програмні компетентності, якими повинен володіти студент:

оперувати специфічною системою виражальних засобів (пластично-зображальними, акторсько-виконавськими, вокально-виконавськими) при створенні та демонстрації сценічного образу; засвоїти основні гігієнічні правила поведінки з голосовим апаратом; загальну будову голосового апарату, загальні засади співацького голосоутворення; володіти базовими термінами теоретичної та практичної царини вокального і музично-драматичного мистецтва; розуміти основні принципи самостійної роботи над вокальним та музично-драматичним репертуаром. Під час вивчення даної дисципліни студент повинен оволодіти такими компетентностями як: здатність створювати на сцені відповідні художні інтерпретації різножанрових вокальних творів; здатність втілювати мистецькі образи класичних та сучасних музично-драматичних постановок, донесення до глядача авторського задуму; опанувати специфікою танцювально-пластичного сценічного комплексу; здійснювати виконавську діяльність на базі програмних знань і навичок репетиційної роботи і концертних виступів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати : загальні гігієнічні правила поведінки з голосовим апаратом; загальну будову голосового апарату, специфіку сценічного руху, що притаманна обраному жанру, та закони володіння своїм тілом, пластичною виразністю; базовий тезаурус вокально-виконавської сфери;

вміти: виконувати програмні вокальні твори (в межах діапазону півтори октави), використовуючи базову співацьку технологію, інтонаційно чисто, музично виразно, відповідно до жанру та стилю твору; застосовувати практичні навички і теоретичні знання зі сфери вокальної та музично-драматичної царини щодо питань фахової виконавської практики; координувати внутрішні емоційні прояви з зовнішньою виразністю в міміці, акторській декламації та співі; проводити загальний художньо-виконавський аналіз вокально-сценічного репертуару;

мати навички: створення власної виконавської інтерпретації вокально-сценічного образу; координування внутрішніх емоційних проявів з зовнішньою виразністю в міміці, акторській декламації та співі; самостійної роботи над музично-літературним текстом вокального та музично-драматичного твору; самостійного відпрацювання вправ, спрямованих на вивільнення та укріплення м'язів голосового апарату (артикуляційних і дихальних органів) та вправ, спрямованих на засвоєння ритму, пластики та координації танцювального руху з вокальним інтонуванням; контролю голосового навантаження.

Ці результати навчання є достатніми для вирішення визначених виконавських вокально-сценічних завдань у майбутній професійній діяльності актора драматичного театру і кіно та для подальшого навчання за освітньою програмою.

3. Програма навчальної дисципліни «**Основи вокального виконавства**»

Програма навчальної дисципліни

«**Основи вокального виконавства**» («**Вокал**»)

Тема 1. Введення голосового апарату до фонаційного процесу. Визначення музичних і співацьких даних студента. Ознайомлення студента з анатомо-фізіологічною будовою голосового апарату та загальними гігієнічними правилами поведінки з голосовим апаратом. Визначення типу голосу студента. Розучування нескладного вокалізу із сольфеджуванням нот або вокалізацією на найзручнішу голосну, народної пісні в обробці композитора для голосу та фортепіано.

Тема 2. Формування базових навичок співацького звукоутворення. Розвиток музичного слуху, формування уявлень про правильне співацьке звучання голосу. Ознайомлення із загальними засадами співацького голосоутворення, координацією роботи органів голосового апарату під час співу. Оволодіння співацьким типом дихання (найбільш рекомендованим для співу є нижньореберно-діафрагмальний (косто-абдомінальний) тип); урозуміння прерогативи типу співацького (свідомого, уповільненого) видиху над типом вдиху. Усвідомлення студентом реєстрової будови співацького голосу, взаємодії дихання та голосових складок на підставі використання різних видів співацької атаки. Підбір оптимальної величини імпедансу на основі індивідуального підходу.

Вивчення одного вокалізу та двох-трьох різностильових вокальних творів з текстом (романс доглинкінської доби або пісня (романс) українського чи зарубіжного композитора; твір (за вибором викладача) західноєвропейського старовинного композитора, або пісня (арія) з оперети, мюзиклу, або пісня з театральної вистави, кінофільму, мультфільму, дитяча пісня; народна пісня в обробці композитора для голосу та фортепіано), які добираються індивідуально, з урахуванням розвитку музично-співацьких навичок кожного студента.

Розділ 2. Розвиток музично-співацьких навичок.

Тема 3. Опанування основами вокальної мови. Формування музичного співацького тону разом із дикційною чіткістю. Усвідомлення студентом особливої, відмінної від мови, координації голосового апарату під час співу. Утворення співацького слова на основі правильно сформованого співацького звуку; формування відчуття вільної глотки під час співу, розвиток активності артикуляторних органів. Опанування рівністю звучання голосних в співі та оволодіння співацькими орфоепічними нормами вимови на центральній ділянці діапазону.

Розучування одного вокалізу, двох нових різностильових вокальних творів (пісня (романс) українського чи зарубіжного композитора, або (за вибором викладача) твір західноєвропейського старовинного композитора, чи пісня (арія) з оперети, мюзиклу, чи пісня з театральної вистави, кінофільму, мультфільму, дитяча пісня; народна пісня в обробці композитора для голосу та фортепіано), які добираються індивідуально, з урахуванням розвитку музично-співацьких навичок кожного студента.

Тема 4. Розвиток резонансної техніки співу. Усвідомлення студентом головного та грудного резонування як індикаторів правильності співацького звуку. Напрацювання «високої позиції» звуку в співі як суб'єктивного відображення у відчуттях якості звучання голосу. Формування близькості й польотності співацького звуку, насиченості та оксамитовості тембру шляхом виховання голосу на правильній резонансній основі.

Розучування одного вокалізу, двох нових різностильових вокальних творів (пісня (романс) українського чи зарубіжного композитора, або (за вибором викладача) твір західноєвропейського старовинного композитора, чи пісня (арія) з оперети, мюзиклу, чи пісня з театральної вистави, кінофільму, мультфільму; народна пісня в обробці композитора для голосу та фортепіано), які добираються індивідуально, з урахуванням розвитку музично-співацьких навичок кожного студента.

Розділ 3. Напрацювання специфічних співацьких відчуттів.

Тема 5. Формування почуття опори під час співу. Усвідомлення студентом почуття опори як одного з найважливіших відчуттів у співі, що характеризує стійкий, правильно сформований звук («оперте звучання») і манеру голосоутворення («спів на опорі»). З'ясування зон «вокально-тілесної схеми» (за Р. Юссоном) та формування відчуття основних зон «вокально-тілесної схеми» під час співу. Поступове оволодіння почуттям співацької опори, що створює відчуття впевненості та зручності під час фонації.

Розучування одного вокалізу, двох нових різностильових вокальних творів (пісня (романс) українського чи зарубіжного композитора, або (за вибором викладача) твір західноєвропейського старовинного композитора, чи пісня (арія) з оперети, мюзиклу, чи пісня з театральної вистави, кінофільму, мультфільму; народна пісня в обробці композитора для голосу та фортепіано), які добираються індивідуально, з урахуванням розвитку музично-співацьких навичок кожного студента.

Тема 6. Розвиток вокального слуху. Розвиток вокального слуху – особливого виду музичного слуху, який містить звуковисотний, динамічний, тембровий, ритмічний слух, а також здатність відчувати не тільки особливості правильного співацького звучання, але й роботу голосового апарату, м'язово розуміти, що робить інший співак під час фонації. Розвиток свідомого відчуття основних зон «вокально-тілесної схеми» (за Р. Юссоном) під час співу.

Розучування одного вокалізу, двох нових різностильових вокальних творів (пісня (романс) українського чи зарубіжного композитора, або (за вибором викладача) твір західноєвропейського старовинного композитора, чи пісня (арія) з оперети, мюзиклу, чи пісня з театральної вистави, кінофільму, мультфільму; народна пісня в обробці композитора для

голосу та фортепіано), які добираються індивідуально, з урахуванням розвитку музично-співацьких навичок кожного студента.

Розділ 4. Удосконалення вокально-виконавських навичок.

Тема 7. Засоби удосконалення співацького голосу. Подальше напрацювання музично-співацьких навичок, набутих впродовж попереднього навчання, їх розширення та розвиток. Постійне удосконалення музичного слуху студента. Поступовий розвиток діапазону голосу, робота над збагаченням тембрових якостей голосу. Напрацювання польотності звучання на робочому голосовому діапазоні. Постійне удосконалення вокального слуху, подальший розвиток м'язових (дихальних, артикуляційних тощо) та резонаторних відчуттів, які приймають участь у контролі та регулюванні процесу співу. Розвиток та удосконалення голосу студента через вимоги музики. «Розумно добрані художні твори є основним засобом виховання співака» [Л. Дмитриев. «Основы вокальной методики», Москва, 1968; С. 576]. Поступовий та послідовний розвиток вокально-технічних та художньо-виконавських навичок студента в роботі над музично-художніми творами.

Розучування одного вокалізу, трьох нових різностильових вокальних творів (пісня (романс) українського чи зарубіжного композитора, або (за вибором викладача) твір західноєвропейського старовинного композитора, чи пісня (арія) з оперети, мюзиклу; пісня з театральної вистави, кінофільму, мультфільму; народна пісня в обробці композитора для голосу та фортепіано), які добираються індивідуально, з урахуванням розвитку музично-співацьких навичок кожного студента.

Тема 8. Розвиток самоконтролю під час співу. Розуміння вокальної техніки як продукту психічної діяльності людини, співацьких емоцій як чинника, що сприяє напрацюванню вокальних навичок. Усвідомлення студентом значення розвитку музичного слуху як головного регулятора вокальної функції та цілеспрямована самостійна робота студента-актора в означеному напрямку. Удосконалення вокального слуху як значущої здатності самостійно оцінювати фонацію та дії, що її зумовлюють. Поступове та цілеспрямоване формування самоконтролю студента-актора. Виховання і формування стану «вокально-творчого спокою» (М. Микиша) під час співу.

Розучування трьох нових різностильових вокальних творів (пісня (романс) українського чи зарубіжного композитора, або (за вибором викладача) старовинна арія західноєвропейського композитора, чи пісня (арія) з оперети, мюзиклу; пісня з театральної вистави, кінофільму, мультфільму; народна пісня в обробці композитора для голосу та фортепіано).

Освоєння вміння триматися на сценічному майданчику під час вокального виступу та застосування отриманих музично-співацьких навичок за період вивчення дисципліни «Основы вокального виконавства» («Вокал») студентами денної форми навчання під час виступу **на заліку по закінченні V семестру** (згідно плану навчального процесу), що проходить у формі академічного концерту – публічного виконання вокальної програми, яка складається з трьох різностильових творів (пісня (романс) українського чи зарубіжного композитора; твір (за вибором викладача) західноєвропейського старовинного композитора, або романс доглинкінської доби, чи пісня з кінофільму, мультфільму, театральної вистави, чи пісня (арія) з оперети, мюзиклу; народна пісня в обробці композитора для голосу та фортепіано).

Розділ 5. Розвиток виразності співу студента-актора.

Тема 9. Вокально-виконавський стиль. Подальший розвиток вокально-технічних і художньо-виконавських навичок студента в роботі над вокальним твором. Поступове удосконалення вокального слуху студента. Розвиток правильного звуковедення, інтонаційної чистоти, гнучкості голосу, почуття музичної форми на творах старовинних західноєвропейських класичних майстрів. Оволодіння художньо-виконавськими навичками втілення різноманітного характеру народних пісень. Розвиток виконавських здібностей студента на романсовій творчості композиторів доглинкінської доби та на вибраних нескладних вокальних творах зарубіжних і українських композиторів-класиків. Засвоєння різнопланових вокально-художніх стилів виконання творів композиторів-романтиків, творів українських і зарубіжних композиторів ХХ ст., пісень (арій) з оперет, мюзиклів, театральних

постанов, кінофільмів, особливостей виконання дитячих пісень (надто, з кінофільмів, мультфільмів), а також вокальних творів сучасних українських і зарубіжних композиторів. Підбір вокально-педагогічного репертуару визначається з урахуванням вокально-технічної розвиненості та музично-артистичних здібностей кожного студента на основі головних принципів співацького виховання. Формування художньо-виконавських навичок втілення вокально-сценічного образу запропонованих до вивчення музичних творів; збереження та розвиток почуття самоконтролю студента під час співу.

Розучування трьох нових різностильових вокальних творів (пісня (романс) українського чи зарубіжного композитора, або (за вибором викладача) твір західноєвропейського старовинного композитора, чи пісня (арія) з оперети, мюзиклу; пісня з театральної вистави, кінофільму, мультфільму; народна пісня в обробці композитора для голосу та фортепіано), які добираються індивідуально, з урахуванням розвитку музично-співацьких та художньо-виконавських навичок кожного студента.

Тема 10. Сценічна майстерність виконавця. Удосконалення техніки володіння основними видами звуковедення, тембрового забарвлення звучання голосу в межах всього співацького діапазону студента-актора (приблизно півтори октави), гнучкості володіння співацьким диханням. Оволодіння різноманітними засобами музично-художньої виразності. Розвиток художньої емоційності під час вокального виконання, вміння перейнятися змістом виконуваного твору, використання акторської техніки для досягнення достатньої сили впливу на слухача (глядача). Засвоєння основних правил і способів подолання сценічного хвилювання. Формування навичок проведення музично-виконавського аналізу художнього вокального репертуару. Прищеплення встановлених основних правил у підході до розучування нового твору. Формування навичок проведення музично-режисерської роботи над вокальним твором (за К. Станіславським), визначення її складових. Закріплення основних принципів самостійної роботи над вокальним репертуаром, застосування напрацьованих вмінь і навичок у власній виконавській інтерпретації художнього вокального образу.

Розучування трьох нових різностильових вокальних творів (пісня (романс) українського чи зарубіжного композитора, або (за вибором викладача) старовинна арія західноєвропейського композитора, чи пісня (арія) з оперети, мюзиклу; пісня з театральної вистави, кінофільму, мультфільму; народна пісня в обробці композитора для голосу та фортепіано).

Застосування отриманих вокально-технічних і художньо-виконавських навичок за період вивчення дисципліни «Основи вокального виконавства» («Вокал») студентами денної форми навчання під час **іспиту по закінченні VI семестру** (згідно плану навчального процесу). Публічне виконання програми, яка складається з трьох різностильових вокальних творів (пісня (романс) українського чи зарубіжного композитора; пісня (арія) з оперети, мюзиклу або пісня з театральної вистави, кінофільму, мультфільму; народна пісня в обробці композитора для голосу та фортепіано). Репертуар добирається індивідуально, з урахуванням вокально-виконавських здібностей та рівня їх розвитку кожного студента.

Програма навчальної дисципліни «Основи вокального виконавства» («Музично-драматичний клас»)

Розділ I. Специфіка музично-драматичної сценічної майстерності.

Тема 1. Основи сценічного руху: ритмо-пластика, мелодекламація, вокалізація. Музично-пластичне інсценування поетичного матеріалу. Визначення музичних, пластичних і співацьких даних студента. Ознайомлення студента з загальними гігієнічними правилами поведінки з голосовим апаратом. Визначення типу голосу студента, його здібностей координації руху, співу та декламації. Розучування та інсценування невеликих поетичних текстів в комплексі зі спвом, або музичним супроводом. Засвоєння особливостей сценічного руху в його через ритмо-пластику, мелодекламацію та вокалізацію. Визначення ключових ролей і функцій в музично-пластичному інсценуванні поетичного матеріалу. Опанування специфіки руху в побутовому традиційному танці.

Тема 2. Особливості сценографії народнопісенного календарно-обрядового циклу та за жанрами народнопісенної творчості. Специфіка сценографії фольклорного дійства (українське весілля, вечорниці, інсценування традиційних зимових свят Різдво, Щедрий вечір). Продовження вдосконалення опанування специфіки традиційних побутових українських танців та особливостей її сценографії. Опанування манери та форми традиційного народного руху, притаманного сценічній репрезентації фольклорного дійства у виразності сценічної поведінки, що відповідають різним жанрам народної пісенності (традиційний солоспів, обробки українських народних пісень з супроводом, традиційні обрядові вистави). Вдосконалення навичок у виконанні основних рухів та особливостей сценографії традиційних побутових українських танців.

Тема 3. Інсценування вокального (пісенного) матеріалу. Поєднання художнього образу зі сценічним інтерпретуванням вокально-пісенного матеріалу в характерному виконанні, пантомімі, з вокалізацією та декламацією, статикою та танцювальним рухом. Рольові взаємозв'язки обраних художніх образів в процесі інсценування вокального (пісенного) матеріалу.

Розділ II. Специфіка сценічного втілення музично-драматичного матеріалу. Творча майстерня.

Тема 4. Специфіка сценічного втілення класичної української музично-драматичної вистави. Набуття практичного виконавського та акторського досвіду у вивченні характерних особливостей репрезентації класичної української музично-драматичної вистави. Опанування музично-драматичного матеріалу (фрагментів з вистав «Сватання на Гончарівці», «Наталка-Полтавка», «Лісова пісня», «Пошили в дурні», «Назар Стодоля» та ін.)

Тема 5. Специфіка сценічного втілення сучасної вокально-драматичної композиції. Ознайомлення зі сучасними прийомами сценічного втілення музично-драматичного матеріалу. Набуття практичного виконавського та акторського досвіду у репрезентації поетично-драматичного слова в поєднанні з вокальним виконавством, інструментальним супроводом та сценічним рухом (фрагменти поетичних та драматичних творів Т.Г.Шевченка, О.Довженка, О. Вишні та ін.).

4. Структура навчальної дисципліни «Основи вокального виконавства»

«Основи вокального виконавства» («Вокал»)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Формування співацьких навичок майбутнього актора												
Тема 1. Введення голосового апарату до фонаційного процесу	6				2	4						
Тема 2. Формування базових навичок співацького звукоутворення	13				5	8						
Разом за розділом 1	19				7	12						
Розділ 2. Розвиток музично-співацьких навичок												
Тема 3. Опанування основами вокальної мови	13				5	8						
Тема 4. Розвиток	13				5	8						

резонансної техніки співу													
Разом за розділом 2	26				10	16							
Розділ 3. Напрацювання специфічних співацьких відчуттів													
Тема 5. Формування почуття опори під час співу	21				7	14							
Тема 6. Розвиток вокального слуху	24				8	16							
Разом за розділом 3	45				15	30							
Розділ 4. Удосконалення вокально-виконавських навичок													
Тема 7. Засоби удосконалення співацького голосу	37				14	23							
Тема 8. Розвиток самоконтролю під час співу	8				3	5							
Разом за розділом 4	45				17	28							
Розділ 5. Розвиток виразності співу студента-актора													
Тема 9. Вокально-виконавський стиль	24				9	15							
Тема 10. Сценічна майстерність виконавця	21				8	13							
Разом за розділом 5	45				17	28							
Усього годин	180				66	114							
ІНДЗ													
Усього годин	180				66	114							

«Основи вокального виконавства» («Музично-драматичний клас»)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Розділ 1. Специфіка музично-драматичної сценічної майстерності													
Тема 1. Основи сценічного руху: ритмо-пластика, мелодекламація, вокалізація. Музично-пластичне інсценування поетичного матеріалу	35		10			25							
Тема 2. Особливості сценографії народнопісенного календарно-обрядового циклу та за жанрами народнопісенної творчості.	35		10			25							
Тема 3. Інсценування вокального (пісенного) матеріалу.	50		14			36							

Разом за розділом 1	120	34	86							
Розділ 2. Специфіка сценічного втілення музично-драматичного матеріалу.										
Творча майстерня										
Тема 4. Специфіка сценічного втілення класичної української музично-драматичної вистави.	60	18	42							
Тема 5. Специфіка сценічного втілення сучасної вокально-драматичної композиції.	45	17	28							
Разом за розділом 2.	105	35	70							
Усього годин	225	69	156							
ІНДЗ										
Усього годин	225	69	156							

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

6. Теми практичних занять

«Основи вокального виконавства» («Музично-драматичний клас»)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заоч.
1	Основи сценічного руху: ритмо-пластика, мелодекламація, вокалізація Музично-пластичне інсценування поетичного матеріалу	10	
2	Особливості сценографії народнопісенного календарно-обрядового циклу та за жанрами народнопісенної творчості	10	
3	Інсценування вокального (пісенного) матеріалу	14	
4	Специфіка сценічного втілення класичної української музично-драматичної вистави	18	
5	Специфіка сценічного втілення сучасної вокально-драматичної композиції	17	
	Разом	69	

7. Самостійна робота

«Основи вокального виконавства» («Вокал»)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Основні складові співацького голосового апарату	4	
2	Основні завдання постановки голосу артиста-співака	8	
3	Робота артикуляційного апарату під час співу	8	
4	Резонансна основа співу	8	
5	Оперте голосоутворення в співі	14	
6	Вокальний слух як специфічне співацьке відчуття	16	
7	Основні шляхи розвитку вокально-технічних навичок	23	
8	Види самоконтролю актора-співака	5	
9	Вокально-стильові характеристики виконавства	15	
10	Розвиток виконавської виразності в співі	13	
	Разом	114	

«Основи вокального виконавства» («Музично-драматичний клас»)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Засвоїти особливості сценічного руху в його сценічних різновидах: ритмо-пластика, мелодекламація, вокалізація. Визначити ключові рольові функції в музично-пластичному інсценуванні поетичного матеріалу	25	
2	Опанувати манеру та форми традиційного народного руху, притаманні сценічній репрезентації фольклорного дійства. Опрацювати основні рухи та особливості сценографії традиційних побутових українських танців. Відпрацювати практичні навички та вміння виразної сценічної поведінки, що відповідають різним жанрам народної пісенності (традиційний солоспів, обробки українських народних пісень з супроводом, традиційні обрядові вистави).	25	
3	Підібрати відповідні рухи та охарактеризувати рольові взаємозв'язки в процесі інсценування вокального (пісенного) матеріалу	36	
4	Опанувати специфіку сценічного втілення класичної української музично-драматичної вистави	42	
5	Опрацювати прийоми сценічного втілення сучасної вокально-драматичної композиції	28	
	Разом	156	

8. Індивідуальні (індивідуально-дослідні) завдання

Згідно форми організації освітнього процесу та виду навчальних занять аудиторні години дисципліни «Основи вокального виконавства» («Вокал») проводяться виключно у формі індивідуальних занять з викладачем, що зумовлює відповідний вид завдань з дисципліни, а саме – індивідуальні завдання, тематика та перелік яких представлені в повному обсязі в КМНЗД «Основи вокального виконавства» («Вокал») – «Завдання, методичні матеріали для самостійної роботи студентів».

9. Методи контролю

Підсумковий контроль засвоєння знань та вмінь з навчальної дисципліни «Основи вокального виконавства» здійснюється у формі заліків на I, II, III, V семестрах та іспитів на IV та VI семестрах (денна форма навчання). Підсумкові форми контролю розподіляються між двома складовими навчальними курсами – «Вокал» та «Музично-драматичний клас» – комплексної навчальної дисципліни «Основи вокального виконавства» таким чином: «Вокал» – залік на V семестрі та іспит на VI семестрі (денна форма навчання); «Музично-драматичний клас» – заліки на I, II, III семестрах та іспит на IV семестрі (денна форма навчання). Іспити й заліки з навчальної дисципліни «Основи вокального виконавства» проводяться у формі публічного виступу: академічного концерту (публічне виконання трьох програмних вокальних творів) з курсу «Вокал» та академічного показу (публічне виконання навчальної музично-драматичної програми: інсценування вокальних і поетичних творів; фольклорних дійств, українських побутових танців, уривків з музично-драматичних вистав, вокально-драматичних композицій) з курсу «Музично-драматичний клас». **Передбачено періодичні (рубіжні) етапи контролю** рівня опанування навчальної програми дисципліни у формі перевірки практичних вокально-виконавських завдань та музично-драматичних завдань двічі на семестр (денна форма навчання): публічний виступ (виконання двох (III семестр) і трьох (IV-VI семестри) програмних вокальних творів) та академічні покази навчальної музично-драматичної програми (інсценування вокального (пісенного) матеріалу (I-II семестри), уривки з музично-драматичної вистави або вокально-драматичної композиції (III-IV семестри)); контрольні уроки, поточна

перевірка знання студентами музично-літературного тексту творів вокально-педагогічного та музично-драматичного репертуару, вміння належним чином відтворювати цей матеріал під час співу та інсценування. перевірка якості виконання завдань самостійної роботи студентів та вокальні й музично-драматичні виступи на творчих заходах.

10. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Приклад для заліку з дисципліни «Основи вокального виконавства»

(«Вокал») (V семестр)

Поточне тестування та самостійна робота								підсум. контроль залік	сума
Розділ I		Розділ II		Розділ III		Розділ IV			
Т. 1	Т. 2	Т. 3	Т. 4	Т. 5	Т. 6	Т. 7	Т. 8		
1,5	7	6	7	10,5	10	15	3	40	100

Т. 1, Т. 2 ... Т. 8 – теми розділів.

Приклад для екзамену («Вокал») (VI семестр)

Поточне тестування та самостійна робота		підсум. контроль залік	сума
Розділ V			
Т. 9	Т. 10		
38	22	40	100

Т. 9, Т. 10 – теми розділів.

Шкала нарахування балів за основні форми навчальної діяльності

з дисципліни «Основи вокального виконавства» («Вокал») (до заліку в V семестрі):

підсумковий контроль (у формі академічного концерту): залік – до 40 балів;

перевірка практичних завдань (у формі публічного виступу) – 2-4 бали; 5 перевірок

практичних завдань (у формі публічного виступу) – до 20 балів;

контрольний урок – 1-2 бали; 3 контрольних уроки – до 6 балів;

звіт про самостійну роботу – 0,5-1 бал; 3 звіти про с/р – до 3 балів;

поточна перевірка – 0,1-0,25 бала;

відвідування заняття (1 година індивідуальних занять з викладачем) – 0,5 бала, 49 занять (3-5 семестри) – до 24,5 балів.

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю, пов'язана із творчо-виконавською специфікою навчальної дисципліни «Основи вокального виконавства» («Вокал»), що передбачає обов'язкове сценічне виконання програми з трьох вокальних творів кожним студентом під час іспиту: (до) іспиту – до 60 балів.

Шкала нарахування балів за основні форми навчальної діяльності

з дисципліни «Основи вокального виконавства» («Вокал») (до іспиту в VI семестрі):

підсумковий контроль (у формі академічного концерту): залік, іспит – до 40 балів;

перевірка практичних завдань (у формі публічного виступу) – 10-20 балів; 1 перевірка

практичних завдань (у формі публічного виступу) – до 20 балів;

контрольний урок – 3-5 балів; 2 контрольних уроки – до 10 балів;

звіт про самостійну роботу – 2-5 балів; 1 звіт про с/р – до 5 балів;

поточна перевірка – 1-2 бали;

відвідування заняття (1 година індивідуальних занять з викладачем) – 1 бал (до 17 балів за семестр).

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю, пов'язана із творчо-виконавською специфікою навчальної дисципліни «Основи вокального виконавства» («Вокал»), що передбачає обов'язкове сценічне виконання програми трьох вокальних творів кожним студентом під час заліку: (до) заліку – до 60 балів.

Приклад для заліку з дисципліни «Основи вокального виконавства»

(«Музично-драматичний клас») (III семестр)

Семестр I (поточне тестування)	підс. контр	сума
--------------------------------	-------------	------

Розділ 1		залік	
Т. 1	Т. 2	40	100
40	20		

Т. 1, Т. 2 – теми розділу.

**Приклад для екзамену з дисципліни «Основи вокального виконавства»
(«Музично-драматичний клас») (IV семестр)**

Семестр IV (поточне тестування)	підс. контр	сума
Розділ 2	іспит	
Т 5	40	100
60		

Т. 5 – тема розділу.

Шкала нарахування балів за основні форми навчальної діяльності

з дисципліни «Основи вокального виконавства» («Музично-драматичний клас»):
 підсумковий контроль (у формі академічного концерту, показу): іспит, залік – до 40 балів;
 перевірка практичних завдань (у формі публічного виступу) – 3-5 балів (до 20 балів);
 контрольний урок – 2-4 бали; 3 контрольних уроки – до 12 балів;
 звіт про самостійну роботу – 1-3 бали; 3 звіти про с/р – до 9 балів;
 поточна перевірка – 0,5 бал. (до 10,5 балів);
 відвідування заняття (2 практ. години) – 0,5 бала, 17 занять – до 8,5 балів.

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю, пов'язана із творчо-виконавською специфікою навчальної дисципліни «Основи вокального виконавства» («Музично-драматичний клас»), що передбачає під час іспиту або заліку обов'язкове публічне виконання навчальної музично-драматичної програми (уривків з музично-драматичних вистав, вокально-драматичних композицій, фольклорних дійств, інсценування вокальних та поетичних творів; українських побутових танців) у формі академічного показу:

(до) іспиту, заліку – до 60 балів.

Таким чином, можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю з навчальної дисципліни «Основи вокального виконавства», пов'язана з творчо-виконавською специфікою її складових навчальних курсів, що передбачає під час іспиту або заліку обов'язкове сценічне виконання студентом програми з трьох вокальних творів («Вокал») та публічне виконання навчальної музично-драматичної програми (уривків з музично-драматичних вистав, вокально-драматичних композицій, фольклорних дійств, інсценування вокальних та поетичних творів; українських побутових танців) у формі академічного показу («Музично-драматичний клас»): (до) іспиту, заліку – до 60 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно добре задовільно	зараховано
82-89	B		
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--	---

11. Рекомендовані джерела інформації

Основна література («Вокал»)

1. Антонюк В. Постановка голосу : навч. посібник для студ. вищих муз. навч. закладів / В. Антонюк. — К. : Укр. ідея, 2000. — 68 с.
2. Васенина К. В. Проблема слова в пєнии / К. В. Васенина // Вопросы вокальной педагогики : сб. ст. — М. : Музыка, 1969. — Вып. 4. — С. 145–162.
3. Гринь Л. Теоретико-методичні основи вокальної підготовки майбутніх акторів. Науково-методичний посібник для студентів спеціальності «Театральне мистецтво» / Л. Гринь; [наук. ред. Г. В. Локарева]. — Запоріжжя : ЗНУ, 2011. — 149 с. : нот.
4. Дмитриев Л. Б. Гласные в пєнии / Л. Б. Дмитриев // Вопросы вокальной педагогики : сб. ст. — М. : Музгиз, 1962. — Вып. 1. — С. 77–130.
5. Дмитриев Л. Основы вокальной методики / Л. Дмитриев. — М. : Музыка, 1968. — 676 с. ; 2004. — 368 с. : нот., ил.
6. Дорошенко В. Сольний спів як засіб виховання студента-актора: навчально-методичний посібник / В. Дорошенко. — Х. : Колегіум, 2010. — 152 с.
7. Евтушенко Д. Г. О впевании вокальных произведений / Д. Г. Евтушенко // Вопросы вокальной педагогики : сб. ст. — М. : Музыка, 1967. — Вып. 3. — С. 98–119.
8. Егоров А. Гигиєна голоса и его физиологические основы / А. Егоров ; под общ. ред. Н. И. Жинкина. — М. : Музгиз, 1962. — 176 с.
9. Ковнер Ю. А. Тренировочные упражнения в развитии певческого голоса / Ю. А. Ковнер // Вопросы вокальной педагогики : сб. ст. — М. : Музыка, 1976. — Вып. 5. — С. 39–60.
10. Кочнева И. Вокальный словарь / И. Кочнева, А. Яковлева. — Л. : Музыка, 1988. — 70 с.
11. Люш Д. Развитие и сохранение певческого голоса / Д. Люш. — К. : Муз. Україна, 1988. — 144 с.
12. Малышева Н. М. Значение принципов К. С. Станиславского для вокальной педагогики / Н. М. Малышева // Вопросы вокальной педагогики : сб. ст. — М. : Музыка, 1969. — Вып. 4. — С. 180–230.
13. Менабени А. Г. Самостоятельная работа студента при обучении сольному пєнию / А. Г. Менабени // Вопросы вокальной педагогики : сб. ст. — М. : Музыка, 1976. — Вып. 5. — С. 247–261.
14. Мигай С. И. Дыхание в пєнии / С. И. Мигай // Вопросы вокальной педагогики : сб. ст. — М. : Музыка, 1969. — Вып. 4. — С. 163–179.
15. Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва / М. Микиша. — К. : Муз. Україна, 1971. — 92 с.
16. Мирзоева М. М. Анализ исполняемого вокального произведения / М. М. Мирзоева // Вопросы вокальной педагогики : сб. ст. — М. : Музыка, 1964. — Вып. 2. — С. 5–51.
17. Морозов В. Вокальный слух и голос / В. Морозов. — М. ; Л. : Музыка, 1965. — 83 с.
18. Морозов В. Искусство резонансного пєния. Основы резонансной теории и техники / В. Морозов Моск. гос. консерватория им. П. И. Чайковского и др. — 2-е изд., испр. и доп. — М. : Моск. гос. консерватория, 2008. — 590 с. : ил. — (Искусство и наука).
19. Мотт-Заботина И. М. О работе над вокальным произведением / И. М. Мотт-Заботина // Вопросы вокальной педагогики : сб. ст. — М. : Музгиз, 1962. — Вып. 1. — С. 131–146.
20. Прохорова Л. Українська естрадна вокальна школа : навч. посібник для студ. вищих навч. закл. культ. та мист. / Л. Прохорова. — Вінниця : Нова книга, 2006. — 384 с.
21. Ройзен Г. М. О голосообразовании в пєнии и речи / Г. М. Ройзен // Вопросы вокальной педагогики : сб. ст. — М. : Музыка, 1969. — Вып. 4. — С. 85–99.
22. Ройзен Г. Особенности формирования певцов-актеров театра музыкальной комедии : учеб.-метод. пособ. для пед. и студ. театр. учеб. заведений / Г. Ройзен. — М., 1976. — 80 с.

23. Садовников В. Орфоэпия в пении / В. Садовников. — М. : Музгиз, 1958. — 79 с.
24. Стахевич О. Основы вокальной педагогики. Ч. 1. Природно-научные теории сольного пения : навч. посібник / О. Стахевич. — Х. ; Суми : ХДАК : Сум. ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. — 92 с.
25. Стулова Л. Вопросы вокального воспитания актера драматического театра : учеб.-метод. пособие / Л. Стулова. — М., 1974. — 100 с.
26. Трегубов С. Л. Слово в пении актера музыкального театра / С. Л. Трегубов // Вопросы вокальной педагогики : сб. ст. — М. : Музыка, 1969. — Вып. 4. — С. 72–84.
27. Щетинин М. Дыхательная гимнастика А. Н. Стрельниковой / М. Щетинин. — М. : Метафора, 2008. — 128 с.

Додаткова література («Вокал»)

1. Билык Е. Н. Вокальная подготовка иностранных студентов направления «театральное искусство» как составляющая их социокультурной адаптации / Е. Н. Билык, Е. В. Ерошенко // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв : зб. наук. пр. / [за ред. В. Я. Даниленка]. — Х. : ХДАДМ, 2012. — С. 117-120. —(Мистецтвознавство : №14); Р/д : <http://www.visnik.org/pdf/v2012-14-28-bilyk.pdf>
2. Васина-Гроссман В. Вокальные формы / В. Васина-Гроссман. — М. : Музгиз, 1960. — 39 с.
3. Гребенюк Н. До проблеми значення фізіологічного аспекту в розвитку співака / Н. Гребенюк // Культура України : зб. наук. пр. / Харк. держ. акад. культури. — Х., 2002. — Вип. 9. — С. 158–162.
4. Дмитриев Л. Б. Интуиция и сознание в творчестве и вокальной педагогике / Л. Б. Дмитриев // Вопросы вокальной педагогики : сб. ст. — М. : Музыка, 1984. — Вып. 7. — С. 135–155.
5. Должанский А. Краткий музыкальный словарь / А. Должанский. — 6-е изд., испр. — СПб. : Лань, 2003. — 447 с.
6. Дыхательная гимнастика по Стрельниковой / [авт.-сост. Т. Ю. Амосова]. — М. : Рипол классик, 2007. — 67 с. — (Здоровье и красота).
7. Емельянов В. Развитие голоса. Координация и тренаж : учебно-методическое пособие / В. Емельянов. — СПб. : Издательство «Лань», 1997. — 190 с.
8. Ерошенко Е. В. К проблеме использования методов эмоционального настраивания певческого голоса в современной вокальной педагогике / Е. В. Ерошенко // Інформаційно-культурологічна та мистецька освіта (консенсус, партнерство, стандарти) в контексті Болонського процесу : матеріали наук.-практ. конф., 13-14 груд. 2005 р. / Харк. держ. акад. культури. — Х., 2005. — С. 167-169.
9. Ерошенко О. В. Виразність вокального виконавства: художні та природні чинники / О. В. Ерошенко // Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури України, Харк. держ. акад. культури; за заг. ред. В. М. Шейка. — Х. : ХДАК, 2012. — Вип. 36. — С. 252–261.
10. Ерошенко О. В. Вокалізи як засіб розвитку професійного голосу студентів спеціалізації «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно» / О. В. Ерошенко // Культура України. Серія: Мистецтвознавство : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. — Харків : ХДАК, 2017. — Вип. 56. — С. 88–98.
11. Ерошенко О. В. До питання про музичний компонент у сучасному вітчизняному драматичному театрі (на прикладі м. Харкова) / О. В. Ерошенко // Трансформаційні процеси в мистецькій освіті та культурі України XXI століття: Зб. матеріалів Міжн. наук.-творч. конф., Одеса, Київ, Варшава, 25-26 квітня 2017 р. — К. : НАКККіМ, 2017. — С. 62-65. — Р/д : https://nakkkim.edu.ua/images/vidannya/Konferencii/2017_transformaciyini_proceny_v_mysteckiy_osviti_ta_kulturi_ukrayiny XXI_stolittya.pdf
12. Ерошенко О. В. Емоційні чинники у вокальному виконавстві (до проблематики психології піву) / Ерошенко О. В. // Вісн. Харк. держ. акад. дизайну і мистец. : [зб. наук. пр.] / Харк. держ. акад. дизайну і мистец. — Х., 2009. — № 10. — С. 27-34.

13. Єрошенко О. В. Жанрові видозміни музичної вистави сучасного українського театру / О. В. Єрошенко // Мистецька освіта України XXI століття : євроінтеграційний вектор : зб. матеріалів П'ятої Міжн. наук.-творч. конф., Одеса, Київ, Варшава, 12-13 травня 2016 р. — К. : НАКККіМ, 2016. — С. 135-138. — Р/д : https://nakkkim.edu.ua/images/vidannya/Konferencii/Konferensiya_Mystetska_osvita_2016_compress_ed.pdf
14. Єрошенко О. В. Концертний виступ як засіб вокальної підготовки студента-актора / О. В. Єрошенко // Культура України. Серія: Мистецтвознавство : зб. наук. пр. / М-во культури України, Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. — Харків : ХДАК, 2018. — Вип.. 61. — С. 63–73.
15. Єрошенко О. В. Креативність як характерна компонента вокального виконавства / Єрошенко О. В. // Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті : зб. наук. пр. / Харк. держ. акад. дизайну і мистец. — Х., 2008. — Вип. 4/6. — С. 26-29.
16. Єрошенко О. В. Музично-драматичний аспект у вокальному навчанні студентів-акторів ХДАК / О. В. Єрошенко, Г. М. Бреславець // Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матер. міжнар. наук. конф. (26-27 листоп. 2015 р.) / Харків. держ. акад. культури ; відп. за вип. Н. М. Кушнарєнко. — Харків : ХДАК, 2015. — С. 251-254.
17. Єрошенко О. В. Особливості вокального навчання низьких чоловічих голосів студентів-акторів (на матеріалі українських класичних музично-драматичних творів) / О. В. Єрошенко // Культура України. Сер.: Мистецтвознавство : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. — Харків : ХДАК, 2016. — Вип.. 54. — С. 116–127.
18. Єрошенко О. В. Про емоційну виразність голосу співака / О. В. Єрошенко // Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури та туризму України, Харк. держ. акад. культури. — Х., 2006. — Вип. 17 : Мистецтвознавство. Філософія. — С. 216-223.
19. Єрошенко О. В. Творчо-організаційна складова вокальної підготовки студентів-акторів (на прикладі ХДАК) / О. В. Єрошенко // Культура України. Серія: Мистецтвознавство : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. — Харків : ХДАК, 2018. — Вип.. 59. — С. 9–19.
20. Єрошенко О. В. Фізіологічні механізми емоцій і творчість актора-співака / О. В. Єрошенко // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. пр. / Харк. держ. ун-т мистец. — Х., 2006. — Вип. 17. — С. 48–59.
21. Єрошенко О. В. Формування співацьких навичок у студентів-акторів (на матеріалі обробок українських календарно-обрядових пісень) / О. В. Єрошенко // Культура України. Сер. Мистецтвознавство : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. — Харків : ХДАК, 2015. — Вип.. 50. — С. 57–67.
22. Застосування системи Крістін Лінклейтер у вокальній педагогіці : Методична розробка до курсу «Сольний спів» / Харк. держ. акад. культури ; Уклад. В. Ф. Харитонова. — Х. : ХДАК, 2006. — 18 с.
23. Иванова Л. Артистам музыкального жанра. Из опыта работы педагога училища им. Гнесиных / Л. Иванова. — М.: Искусство, 1976. — 88 с.
24. Кампус Э. О мюзикле / Э. Кампус. — Л. : Музыка, 1983. — 128 с.
25. Кудинова Т. От водевиля до мюзикла / Т. Кудинова. — М. : Сов. композитор, 1982. — 176 с.
26. Кузнецов Е. Из прошлого русской эстрады : исторические очерки / Е. Кузнецов. — М. : Искусство, 1958. — 368 с.
27. Лисенко М. Про народну пісню і народність в музиці / М. Лисенко ; [ред., передмова та примітки М. Гордійчука]. — К. : Мистецтво, 1955. — 68 с. з нот.
28. Мадишева Т. П. Інтонаційно-фонетичний аспект вокального виконавства / Т. П. Мадишева // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. пр. / Харк. держ. ін-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. — Х., 2002. — Вип.. 9. — С. 38–49.

29. Михайлова Т. Н. О вокально-технической подготовке репертуара / Т. Н. Михайлова // Вопросы вокальной педагогики : сб. ст. — М. : Музыка, 1967. — Вып. 3. — С. 91–97.
30. Садовников В. Элементы художественно-исполнительского становления певца / В. Садовников // Вопросы вокальной педагогики : сб. ст. — М. : Музыка, 1969. — Вып. 4. — С. 112–136.
31. Сафронова О. Распевки : хрестоматия для вокалистов [Ноты] / О. Сафронова. — СПб. ; М. : Лань, Планета музыки, 2009. — 72 с.
32. Стібнева С. С. Вокальна творчість актора драматичного театру: мистецтвознавчий та психолого-педагогічний аспекти : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 – музичне мистецтво / Стібнева Сніжана Сергіївна ; Харк. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. — Х., 2009. — 17 с.
33. Тобілевич С. Корифеї українського театру. Портрети, спогади / С. Тобілевич, [ред. передмова та прим. О. Борщаговського]. — К. : Мистецтво, 1947. — 116 с.
34. Щербіна І. В. Психотренінг вокаліста в музичному мистецтві / І. В. Щербіна // Таврійські студії. Мистецтвознавство. — 2012. — № 2. — Р/д : http://nbuv.gov.ua/UJRN/tsm_2012_2_14
35. Юцевич Ю. Словарь музыкальных терминов / Ю. Юцевич. — 3-е изд., перераб., дополн. — К. : Муз. Україна, 1988. — 263 с. : ил.
36. Ямштекин С. Л. Влияние небного свода на профессиональное певческое голосообразование / С. Л. Ямштекин // Вопросы вокальной педагогики : сб. ст. — М. : Музыка, 1976. — Вып. 5. — С. 202–231.

Основна література («Музично-драматичний клас»)

1. Алжнев Ю. «Як би не ми, та не ви...» партитура.
2. Антонюк В. Постановка голосу : навч. посібник для студ. вищих муз. навч. закладів / В. Антонюк. — К. : Укр. ідея, 2000. — 68 с.
3. Бреславець Г. Методичні рекомендації до самостійної роботи до практичних занять з курсу «Музично-драматичний клас» для студентів освітнього ступеня бакалавр за напрямом підготовки 02 «Мистецтво», спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво» / Харківська державна академія культури. — Х. : ХДАК, 2017. — 24 с.
4. Бурлуцький А. В. Українське сценічне мовлення в драматичному театрі – від джерел до сьогодення : монографія / Андрій Бурлуцький. — Одеса : Астропринт, 2011. — 216 с.
5. Вильсон Г. Психология артистической деятельности (таланты и поклонники). — М.:Когито-Центр, 2001.- 384 с.
6. Гиппиус С. Тренинг развития креативности. Гимнастика чувств. / СПб: Издательство «Речь», 2001. — 218 с.
7. Гуменюк А. Народне хореографічне мистецтво України / Андрій Гуменюк. — К. : Видавництво АН УРСР, 1963. — 236 с.
8. Дитинство і народна культура Слобожанщини: Матеріали фольклорно-етнографічних експедицій 1992 – 2000 років / Харківський обласний центр народної творчості. — Х.: Регіон-інформ. 2000. — 152 с.
9. Дзига. Українські дитячі й молодечі народні ігри та розваги. / Композиція П. Г. Черемського, укладачі: В. І. Семеренський, П. Г. Черемський. Х.: Друк ЛТД, 1999. — 528 с.: кол. іл. 61.
10. Дружки та бояри на Слобожанському весіллі. Збірка нотаций. Упорядник, автор нотаций та вступ. статі В. М. Осадча. — Х.: ОЦНТ Лабораторія фольклору, 1993. — 20 с.
11. Зимові свята – в Новий рік ворота / Упор. В. Деміденко, В. Осадча, Н. Плотнік та ін. — Х.: Регіон-інформ, 2003. — 180 с.
12. Іваницький А. І. Український музичний фольклор. Підручник для вищих учбових закладів. — Вінниця: НОВА КНИГА, 2004. — 320 с.
13. Муравський шлях – 97: Матеріали комплексної фольклорно-етнографічної експедиції / Упор. Краси́ков М., Олійник Н., Осадча В., Семенова М. — Х.: ХДІК, 1998. — 360 с.
14. Муравський шлях – 2000: Матеріали комплексної фольклорно-етнографічної експедиції /

- Упор. Г. В. Лук'янець, М. П. Маслов, О. В. Коваль – Х.: «Регіон-інформ», 2000. – 152 с.
15. Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття / Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України; Редкол.: В. Сидоренко (голова) та ін. — Київ: Інтертехнологія, 2006. — 1054 с.: іл.
  16. Пилипчик М. Веснянки. Експедиційні записи – К.: ТОВ «Задруга», 2008 – 140 с.: ноти, іл.
  17. Хай М. Й. Музично-інструментальна культура українців (фолкльорна традиція) – наукове видання, монографія – Київ – Дрогобич, 2007. – 543 с.
  18. Осадча В. М. Обрядова пісенність Слобожанщини: навч. посіб./ В. М. Осадча. – Х.: Видавець Савчук О. О., 2011. – 184 с., іл. – (Серія «Слобожанський світ». Випуск 2).
  19. Скуратівський В. Святвечір. [У 2 к.]. – К.: Вироб.-комерц. фірма «Перлина», 1994. – (Укр. пізнав. б-ка «Земляни». Сер. «Українці»). К. I. – 288 с.: іл.
  20. Скуратівський В. Святвечір. [У 2 к.]. – К.: Вироб.-комерц. фірма «Перлина», 1994. – (Укр. пізнав. б-ка «Земляни». Сер. «Українці»). К. II. – 192 с.: іл.
  21. Українські жартівливі пісні / Упоряд., передмова, примітки М. М. Красикова; Худож.-оформлювач І. В. Осипов. – Харків: Фоліо, 2004. – 287 с. – (Перлини української культури).
  22. Українські традиційні танки. Частина I та II. Фольклористичний гурт «Божичі» та С. Охримчук – CD-DVD. – Київ, 2009.

Додаткова література («Музично-драматичний клас»)

1. Бреславець Г. Методологічні засади сучасного сценічного втілення українського побутового танцю // Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті – Випуск 4 – Харків: ХДАДМ, 2017 – 246 с. – С. 138-142.
2. Бреславець Г. Музично-фольклорне дійство як театралізована інтерпретація фольклорного тексту в творчості Ю. Б. Алжнева // зб. матер. конф. «XIII International Scientific and Practical Conference Social and Economic Aspects of Education in Modern Society» RS Global Sp. Z O.O. Warsaw, Poland, 2019.
3. Должанский А. Краткий музыкальный словарь / А. Должанский. — 6-е изд., испр. — СПб. : Лань, 2003. — 447 с.
4. Дыхательная гимнастика по Стрельниковой / [авт.-сост. Т. Ю. Амосова]. — М. : Рипол классик, 2007. — 67 с. — (Здоровье и красота).
5. Емельянов В. Развитие голоса. Координация и тренаж : учебно-методическое пособие / В. Емельянов. — СПб. : Издательство «Лань», 1997. — 190 с.
6. Єрошенко Е. В. К проблеме использования методов эмоционального настраивания певческого голоса в современной вокальной педагогике / Е. В. Єрошенко // Інформаційно-культурологічна та мистецька освіта (консенсус, партнерство, стандарти) в контексті Болонського процесу : матеріали наук.-практ. конф., 13-14 груд. 2005 р. / Харк. держ. акад. культури. — Х., 2005. — С. 167-169.
7. Єрошенко О. В. Виразність вокального виконавства: художні та природничі чинники / О. В. Єрошенко // Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури України, Харк. держ. акад. культури; за заг. ред. В. М. Шейка. — Х. : ХДАК, 2012. — Вип. 36. — С. 252–261.
8. Єрошенко О. В. Вокалізи як засіб розвитку професійного голосу студентів спеціалізації «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно» / О. В. Єрошенко // Культура України. Серія: Мистецтвознавство : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. — Харків : ХДАК, 2017. — Вип. 56. — С. 88–98.
9. Єрошенко О. В. До питання про музичний компонент у сучасному вітчизняному драматичному театрі (на прикладі м. Харкова) / О. В. Єрошенко // Трансформаційні процеси в мистецькій освіті та культурі України ХХІ століття: Зб. матеріалів Міжн. наук.-творч. конф., Одеса, Київ, Варшава, 25-26 квітня 2017 р. – К. : НАКККіМ, 2017. – С. 62-65. – Р/д : https://nakkkim.edu.ua/images/vidannya/Konferencii/2017_transformaciyini_procesy_v_mysteckiy_osviti_ta_kulturi_ukrayiny_XXI_stolittya.pdf
10. Єрошенко О. В. Емоційні чинники у вокальному виконавстві (до проблематики психології співу) / Єрошенко О. В. // Вісн. Харк. держ. акад. дизайну і мистец. : [зб. наук. пр.] / Харк. держ. акад. дизайну і мистец. — Х., 2009. — № 10. — С. 27-34.

11. Єрошенко О. В. Жанрові видозміни музичної вистави сучасного українського театру / О. В. Єрошенко // Мистецька освіта України XXI століття : євроінтеграційний вектор : зб. матеріалів П'ятої Міжн. наук.-творч. конф., Одеса, Київ, Варшава, 12-13 травня 2016 р. — К. : НАКККіМ, 2016. — С. 135-138. — Р/д : https://nakkkim.edu.ua/images/vidannya/Konferencii/Konferensiya_Mystetska_osvita_2016_compress_ed.pdf
12. Єрошенко О. В. Концертний виступ як засіб вокальної підготовки студента-актора / О. В. Єрошенко // Культура України. Серія: Мистецтвознавство : зб. наук. пр. / М-во культури України, Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. — Харків : ХДАК, 2018. — Вип.. 61. — С. 63–73.
13. Єрошенко О. В. Креативність як характерна компонента вокального виконавства / Єрошенко О. В. // Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті : зб. наук. пр. / Харк. держ. акад. дизайну і мистец. — Х., 2008. — Вип. 4/6. — С. 26-29.
14. Єрошенко О. В. Музично-драматичний аспект у вокальному навчанні студентів-акторів ХДАК / О. В. Єрошенко, Г. М. Бреславець // Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матер. міжнар. наук. конф. (26-27 листоп. 2015 р.) / Харків. держ. акад. культури ; відп. за вип. Н. М. Кушнарєнко. — Харків : ХДАК, 2015. — С. 251-254.
15. Єрошенко О. В. Особливості вокального навчання низьких чоловічих голосів студентів-акторів (на матеріалі українських класичних музично-драматичних творів) / О. В. Єрошенко // Культура України. Сер.: Мистецтвознавство : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. — Харків : ХДАК, 2016. — Вип.. 54. — С. 116–127.
16. Єрошенко О. В. Про емоційну виразність голосу співака / О. В. Єрошенко // Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури та туризму України, Харк. держ. акад. культури. — Х., 2006. — Вип. 17 : Мистецтвознавство. Філософія. — С. 216-223.
17. Єрошенко О. В. Творчо-організаційна складова вокальної підготовки студентів-акторів (на прикладі ХДАК) / О. В. Єрошенко // Культура України. Серія: Мистецтвознавство : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. — Харків : ХДАК, 2018. — Вип.. 59. — С. 9–19.
18. Єрошенко О. В. Фізіологічні механізми емоцій і творчість актора-співака / О. В. Єрошенко // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. пр. / Харк. держ. ун-т мистец. — Х., 2006. — Вип. 17. — С. 48–59.
19. Єрошенко О. В. Формування співацьких навичок у студентів-акторів (на матеріалі обробок українських календарно-обрядових пісень) / О. В. Єрошенко // Культура України. Сер. Мистецтвознавство : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. — Харків : ХДАК, 2015. — Вип.. 50. — С. 57–67.

12. Інформаційні ресурси

Інформаційні ресурси («Вокал»)

1. Аккорды и тексты песен на Одуванчике. — Р/д : [<https://www.oduvanchik.net/>].
2. Музыка онлайн. — Р/д : [<http://music.i.ua>].
3. НАР — Р/д : [<http://www.notarhiv.ru/>].
4. Наше. Тексти пісень з нотами. — Р/д : [<http://nashe.com.ua/song>].
5. Ноти. Золотий фонд української естради. — Р/д : [uaestrada.org/rizne/noty].
6. Ноти українських композиторів — Р/д : [<http://ukrnotes.in.ua/>].
7. Нотная библиотека classON.ru — Р/д : [<http://www.classon.ru/lib/catalog/>].
8. Нотный архив Бориса Тараканова. — Р/д : [notes.tarakanov.net/].
9. Нотомания. — Р/д : [www.notomania.ru/].
10. Ноты – PianoKafe. — Р/д : [<https://pianokafe.com/music/>].
11. Ноты, тексты. — Р/д : [ru.scorser.com/].
12. Онлайн-архив классической музыки. — Р/д : [classic-online.ru/].
13. Онлайн радио плеер Radiocent. — Р/д : [<http://www.radiocent.ru/>].
14. Публичная нотная электронная библиотека. — Р/д : [<http://www.ecosvit.org/bibl>].

15. Русские романсы. — Р/д : [www.russianplanet.ru/music/lyrics/romances.htm].
16. Українські народні пісні з нотами. — Р/д : [zimorodokan.livejournal.com/6042.html].
17. Українські пісні: Тексти та акорди пісень — Р/д : [https://www.pisni.org.ua/links/notes.html].
18. Энциклопедия циркового и эстрадного искусства. — Р/д : [http://rusicircus.ru/encyc].
19. Free-scores.com: World Free Sheet music (PDF, MIDI, MP3) (Бесплатный нотный архив). — Р/д : [http://www.free-scores.com/index_uk.php].
20. Home – Cantorion – Free sheet music, free scores (Бесплатные ноты, прослушивание и концертные объявления.) — Р/ д : [http://cantorion.org/].
21. IMSLP – Petrucci Music Library (нотная википедия) – Р/ д : [http://imslp.org/wiki/Main_Page].

Інформаційні ресурси («Музично-драматичний клас»)

1. Електронна бібліотека: <http://elib.nplu.org/collection.html?id=39&page=1>
2. Неофіційний сайт Н.М.Матвієнко: <http://matvienko.at.ua>
3. Наше. Тексти пісень з нотами. — Р/д : [http://nashe.com.ua/song].
4. Ноти. Золотий фонд української естради. — Р/д : [uaestrada.org/rizne/noty].
5. Ноти українських композиторів — Р/д : [http://ukrnotes.in.ua/].
6. Нотная библиотека classON.ru — Р/д : [http://www.classon.ru/lib/catalog/].
7. Нотный архив Бориса Тараканова. — Р/д : [notes.tarakanov.net/].
8. Офіційний сайт Державного академічного Волинського народного хору: http://uk.wikipedia.org/wiki/Державний_академічний_Волинський_народний_хор
9. Офіційний сайт фестивалю «Країна мрій»: <http://www.krainamriy.com>
10. Офіційний сайт Національного заслуженого академічного українського народного хору ім. Г. Верьовки: <http://www.veryovka.kiev.ua/index.html>
11. Офіційний сайт музейно-історичного комплексу «Пірогово»: <http://pirogovo.at.ua>
12. Офіційний сайт Спілки композиторів України: <http://composersukraine.org>
13. Побутові танці: <http://narodni.com.ua/unt/побутові-танці>
14. Про рідне: <http://proridne.com>
15. Проект «Нематеріальна культурна спадщина» / Харківський обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтва [Електронний ресурс].- Р/д : <http://www.cultura.kh.ua/uk/intangible-cultural-heritage>
16. Театр Берегиня - "Коляда" [Електронний ресурс].- Р/д: <https://www.youtube.com/watch?v=peqeH9k2JSo>
17. Театр Берегиня "Вертеп" ч.1 [Електронний ресурс].- Р/д: https://www.youtube.com/watch?v=_VBDharOglc
18. Театр Берегиня "Вертеп" ч.2 [Електронний ресурс].- Р/д : https://www.youtube.com/watch?v=3eLsiqR_Lq0
19. Театр Берегиня "Вертеп" ч.23 [Електронний ресурс].- Р/д: <https://www.youtube.com/watch?v=FI6IuPixsl>
20. Театр Берегиня "Служив жи я" [Електронний ресурс].- Р/д: https://www.youtube.com/watch?v=_LsdZue5oG8
21. Театр Берегиня [Електронний ресурс].- Р/д: https://uk.wikipedia.org/wiki/Київський_академічний_театр_українського_фольклору_«Берегиня_»
22. Театр Берегиня Запросини на весілля - театр українського фольклору "Берегиня" [Електронний ресурс].- Р/д: <https://www.youtube.com/watch?v=uxdd6lYipcc>
23. Театр Берегиня Проводи молоді - театр українського фольклору "Берегиня" [Електронний ресурс].- Р/д: <https://www.youtube.com/watch?v=ae4jNheYRSg>
24. Українська спадщина: <http://etnoua.info>
25. Фольклорний гурт «Божичі»: <http://bozhychi.com.ua>
26. Фольклорний гурт «Веснянка»: <http://www.folk.org.ua/portal/vesnianka>
27. Фольклорний гурт «Древо»: <http://drevo-folk.kiev.ua/>
28. Фольклорний гурт «Крालиця»: <http://vk.com/club7282630>

29. Відеотека Харківського обласного організаційно-методичного центру культури і мистецтва:

Гречаники <https://www.youtube.com/watch?v=9tKknG5512U>

Карапет (Дівочка Надя) <https://www.youtube.com/watch?v=aPq5d5FJsIQ>

Коробочка <https://www.youtube.com/watch?v=l-Vljco8kqA>

Краков'як 1 https://www.youtube.com/watch?v=5zSQTYQ_vRY

Краков'як 2 <https://www.youtube.com/watch?v=vYWt1ge-ybg>

Краков'як 3 <https://www.youtube.com/watch?v=TD4WrLb-flk>

Кручена <https://www.youtube.com/watch?v=duJewbkSB58>

Ойра <https://www.youtube.com/watch?v=1jUhqHstPn8>

Полька «Птичка» (Бабочка) <https://www.youtube.com/watch?v=kyZYSwUSF1c>

Реченька <https://www.youtube.com/watch?v=fDfR0u4QIoY>

Яблучко <https://www.youtube.com/watch?v=E-CCXUvDIfs>

Бібліотеки

1. Бібліотека Харківської державної академії культури.
2. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К. С. Станіславського.
3. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Основи вокального виконавства

Робоча програма дисципліни
для студентів спеціальності «Сценічне мистецтво»
освітньо-професійної програми підготовки
«Акторське мистецтво драматичного театру та кіно»

Розробники

Єрошенко Олена Віталіївна,
канд. мистецтвозавства, доцент
Бреславець Галина Миколаївна,
канд. мистецтвознавства, старший викладач

Друкується в авторській редакції

Комп'ютерний набір та верстка
Єрошенко О. В., Бреславець Г. М.

План 2020

Підписано до друку 2020 р. Формат 60/84/16.
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 1,53. Тираж 50 прим. Зам. №

ХДАК, 61057, Харків-57, Бурсацький узвіз, 4.
Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК